

Hanzehogeschool
Groningen
University of Applied Sciences

Checklist 'Ik maak me zorgen' In gesprek gaan met ouders

Als je je zorgen maakt om de thuissituatie van een kind of jongere, is het goed om hierover met de ouder(s) in gesprek te gaan. In de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling is het in gesprek gaan met betrokkenen een verplichte stap. Deze checklist helpt je om een gesprek met ouders voor te bereiden. Lees alle stappen zorgvuldig door en bereid je op deze manier goed voor.

Voordat ik in gesprek ga met ouders:

Weet ik:

- welke specifieke zorgen ik heb en eventueel wie zich nog meer zorgen maken
- op welke manier de zorgen die ik heb, een relatie *kunnen* hebben met signalen en/of risicofactoren van kindermishandeling*

Kan ik:

- de zorgen die ik heb goed, duidelijk en concreet verwoorden
- open staan voor verschillende verklaringen voor de zorgelijke situatie, ook voor de ervaring van de ouder zelf

Ken ik:

- het protocol van mijn eigen organisatie met betrekking tot zorgelijke signalen
- de route voor eventuele vervolgstappen (bijv. doorverwijzen, opschalen)

Beslis ik:

- of ik het gesprek nog wil oefenen, bijvoorbeeld met een collega
- of ik het gesprek alleen of samen met een collega ga voeren

Realiseer ik me:

- dat ouders zich snel aangevallen zullen voelen als het over hun kinderen gaat
- dat wanneer ik het gesprek aan ga over zorgen, ouders de relatie met mij als ongelijkwaardig zullen ervaren

Beschik ik over:

- een open blik
- een niet beschuldigende houding

Heb ik:

- het gesprek goed voorbereid
- deze checklist zorgvuldig doorlopen

* Een beknopt overzicht van signalen en risicofactoren vind je op de achterzijde

Deze checklist is een productie van de leeropdracht Integrale aanpak kindermishandeling van de Hanzehogeschool Groningen, in samenwerking met het regionale leernetwerk Veilig Opgroeien VONK. Groningen, januari 2022.

Contact: lector Susan Ketner
s.l.ketner@pl.hanze.nl

VONK

Regionaal Leernetwerk
Veilig Opgroeien

Signalen van kindermishandeling*

Signalen zijn zaken die kunnen duiden op kindermishandeling, verwaarlozing of misbruik. Onderstaande lijst is *niet uitputtend*, maar deze opsomming geeft je een beeld van aspecten waar je bij kinderen/jongeren en ouders op kunt letten om mogelijke onveiligheid in het gezin te signaleren.

Verhalen

- Kind/jongere of ouder vertelt zelf over onveilige situatie thuis (onthulling/disclosure)
- Indirect blijkt uit verhalen van kind/jongere of ouder dat het thuis mogelijk onveilig is

Lichamelijke signalen van een kind/jongere

- Verwondingen, blauwe plekken, breuken, brandwonden
- Vaak hoofd- of buikpijn, veel ziek
- Groei- of ontwikkelingsachterstand
- Onvoldoende lichamelijke verzorging

Gedragssignalen van een kind/jongere

- Gespannen, gestrest
- Schrikt van aanraking of verbergt lichaam (bij aankleden bijvoorbeeld)
- Negatieve aandacht vragen in de groep
- Teruggetrokken, stil
- Zelfbeschadiging

Psychische signalen bij een kind/jongere

- Angstig
- Moeite met emotie-regulatie
- Hechtingsproblematiek
- Slaapproblemen

Signalen met betrekking tot ontwikkeling van een kind/jongere

- Zindelijkheid niet in lijn met leeftijd (bijv. bedplassen, broekpoepen)
- Slechte concentratie, snel afgeleid
- Weinig sociale contacten, gepest worden
- Niet leeftijdsadequaat seksueel gedrag

Signalen in het gezin of de omgeving

- Er is geweld in het gezin
- Er zijn problemen rond een echtscheiding
- Het gezin verhuist heel regelmatig

Gedrag van de ouders

- Ouders hebben weinig belangstelling voor hun kind
- Ouders uiten zich vooral negatief over het kind
- Er wordt veel verantwoordelijkheid bij het kind gelegd, niet passend bij de leeftijd
- Er is sprake van onvoldoende toezicht (passend bij de leeftijd)

Kanttekening 1: De genoemde signalen zijn niet specifiek voor onveiligheid in een gezin, ze kunnen ook een signaal zijn van iets anders. Gebruik deze opsomming dus niet als een afvinklijstje, maar vooral als aanleiding om jouw zorgen met een ouder te delen en te bespreken.

Kanttekening 2: Niet in alle gevallen waar sprake is van huiselijk geweld, kindermishandeling of misbruik vertonen slachtoffers heel duidelijke signalen. Onveiligheid kan lang verborgen blijven.

* In deze lijst zijn algemene signalen van mogelijke kindermishandeling opgenomen. Er zijn ook specifiekere signalen per leeftijdscategorie. Ook zijn er signalen die wijzen op een specifieke vorm van mishandeling, bijvoorbeeld misbruik. Voor een uitgebreider overzicht zie bijvoorbeeld de [Richtlijnen Kindermishandeling of de Signalenkaart](#).

Risicofactoren voor kindermishandeling

Risicofactoren zijn omstandigheden die de kans op kindermishandeling in een gezin vergroten. Er is dus niet altijd daadwerkelijk sprake van onveiligheid, maar bij gezinnen in onderstaande omstandigheden komt kindermishandeling gemiddeld genomen wat vaker voor. Het gaat hierbij om kenmerken van de leefomgeving, de gezinssituatie, ouderfactoren en kindfactoren.

Leefomgeving

- Armoede
- Sociaal isolement
- Problematische woonomgeving

Gezinssituatie

- Relatieproblemen in het gezin, (v)echtscheiding
- Werkloosheid
- Eenoudergezin
- Stiefgezin
- Grote gezinnen, met vier of meer kinderen
- Gezinnen met niet-Nederlandse afkomst

Ouderfactoren

- Psychische problemen
- Trauma
- Problematisch drank- of drugsgebruik, verslaving
- Licht verstandelijke beperking
- Als kind ook mishandeling meegemaakt

Kindfactoren

- Kinderen jongeren dan drie jaar
- Enig kind
- Kind met stoornis of beperking

Kanttekening 3: Het is goed om je bewust te zijn van deze risicofactoren, maar niet elke factor leidt in elk gezin tot kindermishandeling. In de meeste gezinnen waar sprake is van één of meerdere van deze kenmerken is géén sprake van kindermishandeling. Het zijn wel factoren die ervoor kunnen zorgen dat ouders meer onder druk staan. Preventieve hulp, steun en begrip kunnen ouders ontlasten en versterken.

Kanttekening 4: Er kan ook kindermishandeling voorkomen in gezinnen waar deze factoren niet spelen: kindermishandeling komt in alle soorten gezinnen voor.